

JAN BÍLÝ

**VIDÍM V TOBĚ
BOHA, VIDÍM
V TOBĚ BOHYNÍ**

Partnerství třetího stupně

VIDÍM V TOBĚ BOHA, VIDÍM V TOBĚ BOHYNĚ

DVANÁCT ESEJÍ O POKROČILÉM
PARTNERSTVÍ

Vidím v tobě Boha, vidím v tobě Bohyni

Jan Bílý

Odpovědný redaktor Vlastimil Lapáček

Návrh obálky Jan Bílý

Produkce V Síti s. r. o.

Vydalo nakladatelství Synergie Publishing SE

www.synergiepublishing.com

Vydání první

Copyright © 2014 Synergie Publishing SE

ISBN 978-80-7370-098-0

Elektronické formáty připravil KOSMAS, www.kosmas.cz

Elektronické vydání první

JAN BÍLÝ

**VIDÍM V TOBĚ
BOHA, VIDÍM
V TOBĚ BOHYNĚ**

DVANÁCT ESEJÍ O POKROČILÉM
PARTNERSTVÍ

Motto

Na cestě vztahu už nejsou žádná tajemství. Najevo vyjde všechno, co bylo ukryté. Pokud si nechcete vyprázdnit kapsy, nevstupujte do vztahu. Vztah vás zbaví všeho, co máte. Vezme vám peníze, šaty, výzbroj i hněv, jenž se za ním skrývá. Pokud nechcete být nazí, nepouštějte se do vztahu. Za starých časů bylo zvykem vstupovat do vztahu proto, aby se člověk schoval. A některým dvojicím se dařilo skrývat jeden před druhým třicet, čtyřicet nebo i padesát let. Jenže to bylo kdysi. Teď trvá jen tři roky, než zůstanete vy i váš partner totálně nazí jako Adam a Eva, když byli vyhnáni z Ráje. Jenomže tentokrát se nepokoušejte ani o bederní roušku. Zůstaňte nazí a dívejte se jeden druhému do očí. Dovolte si vidět a být viděni. Buďte společně zranitelní. Prožívejte společně strach, nechte své tělo, ať se třese bolestí a žalem a držte se přitom v náručí. To je ta skutečná zahrada, kde se setkáte tváří v tvář se svým milovaným.

Paul Ferrini: Klid, moudrost a štěstí pro každého

Věnováno Šárce, bez níž bych spoustu věcí nepochopil.

1. NA ÚVOD

Sedím v malé řecké restauraci na jihu Kréty. Moře šplouchá deset metrů od posledního stolečku, je nádherný večer, na západě se třpytí jasná Venuše, planeta bohyně krásy a lásky. Vedle mne sedí pár ve svých „nejlepších letech“, on možná pětadvacet, jí je o něco méně. Celý večer spolu promluví možná tři slova. Mají problém. Vidím (nebo si to aspoň namlouvám) jejich auru. V té jeho vidím především zlost, zoufalství a nakonec rezignaci malého dítěte, které nedostává, co potřebuje – lásku mámy. V její auře vidím bezmezné zklamání, že „to opět není on“. Žádný princ, na kterého už tak dlouho čeká, princ, který je ve skutečnosti její zakletý, milovaný, ale pořád nepřítomný táta. A tak i teď: Nepřítomnost partnera ji zrovna tak přivádí k zoufalství, jako jeho její „neláska“. Vysoko nad nimi slyším zvonivý smích Venuše a vnímám její slova: „To je ale škoda, vy dvě bytosti, jak jste si to mohli krásně užívat. Ale nevádí, já mám čas. Neskutečně mnoho času. A já miluji každého. Bezpodmínečně a bez očekávání.“

Proměna. Kateřina* je krásná, divoká žena a matka dvou neméně krásných a divokých dětí (hloupé učitelky někdy tvrdí, že jsou zlobivé). Ale Katka je matka-samoživitelka. Její muž Daniel, kterého si celá v bílém brala, ji opustil právě během porodu druhého dítěte. Znáám ho také dobře; je to můj klient. Prostě už nemohl, jak říká. Co nemohl? Zdá se, že ani moc neví, prostě to všechno nesedělo, a pak zachytil volání dálky, svobody, dalších dobrodružství a když se rozhodoval mezi „zůstat“ a „jít“, řekl si, že nemůže a nesmí dělat kompromisy, a tak se rozhodl pro to druhé. Nyní má mladší ženu ještě bez dětí, možná, že by nějaké mohly přijít – Dan by nebyl proti. Opustí i tu druhou, až bude rodit? Mám Dana rád a nedávám mu vinu. Jeho situaci, zrovna tak jako situaci Kateřiny jsem několikrát stavěl coby rodinnou konstelaci. „Ano, tak to je,“ říká téměř vždy konstelace, kterou na podobná témata stavíme; ukazuje, že Kateřina to podvědomě chtěla – její rodiče se sice nerozvedli, ale její otec byl buď v práci, nebo u milenky, a pro rodinu naprosto nepřítomný. A tak si na nepřítomnost mužů zvykla. Také Dan přitahuje situace, které souvisí s jeho dětstvím. Jako malý kluk se musel starat o mámu a to bylo něco nad jeho síly. A tak má dodnes implantovanou hrůzu ze „starání se“ a volí raději svobodu a útěk. Vše se zdá být pokračováním toho, co oba zažili v dětství. Tečka. Jak jednoduché.

* Jména a celé příběhy v této knize jsou změněny tak, aby byla zachována anonymita. Případné paralely se skutečnými osobami jsou nechtěně způsobeny velkou podobností toho, co se mnohým z nás děje.

Jenže Katka říká: „Mám své děti moc ráda a je to vlastně všechno v pořádku. Ale někdy mě přepadne ohromná bolest, která se skoro nedá vydržet. Někdy se úplně rozsypu a brečím hodiny, až pak už nemůžu a jen ležím, hlavu v polštáři a chci umřít. Jenže nemůžu, kvůli dětem. On mi prostě chybí, nějaký ten chlap, který je před tou jeskyní a hlídá nás, loví mamuty a já mu za to dávám domov a lásku. A pak bych něco chtěla rozbít, popadnout vázu nebo talíř a hodit to po něm – „Kde sakra jsi?!“ – ale nikdo tu není. Jen ty děti, které nic nechápou.“

Dan ale říká: „S Evou (jeho nová přítelkyně) je to výborné. Katka mě manipulovala a držela. Teď jsem opravdu svobodný.“ Jenže má podivné záchvaty úzkosti a prázdnoty. A nedávno jsem si všiml, že je z něj příliš často cítit alkohol. Za svůj útěk ze „zajetí“, jak tomu někdy říká, zaplatil bolestí duše, jíž se nikdy nenaučil rozumět a kterou se snaží otupit prací, alkoholem nebo i sexem.

Proměna. Petr je dlouholetý kamarád. Půjčoval jsem mu svého koně Indiho, když jsem se učil jezdit. Petr byl z jezdecké rodiny a tak mě učil různým „figlům“, jak zvládnout mého divokého, občas sebevražedně panikařícího, nezvladatelného, ale nikdy zlého plnokrevníka, jehož celé jméno ke všemu znělo „Independent in the Wind“, tedy Nezávislák ve Větru. Znal jsem i jeho ženu Lenku, se kterou měl dvě docela povedené děti. I Petr byl „nezávislák“, milující dálky, divoké jízdy krajinou, táborák s kluky-kamarády. Vlastně takový český cowboy, který se umí láskyplně

starat o zvířata. Jen své ženě, kterou miloval, moc nerozuměl. A své nepochopení vyjadřoval stále častěji hádkami a nadáváním, záchvaty zuřivosti, nebo ho utápěl v pařbách po barech do čtyř do rána. Až toho jednou jeho žena měla dost a odešla. Tu noc mě vytáhl jeho telefonát z postele, muselo být už hodně přes tři ráno: „Jane, co mám dělat,“ bojoval jeho hlas se slzami, „já ji strašně miluju a vůbec si nedovedu představit, že by mohla odejít. Mně se hroutí celý život. Porad' mi něco, ať se vrátí.“ Možná že to bylo pokročilou noční dobou, ale já v jeho hlase slyšel malého kluka, který má ohromný strach být sám doma. Který nezvládá svá třesoucí se kolena a klepající se bradu, protože ho rodiče už zase nechali samotného, nebo ho, úplně stejně jako mého chudáka koně, nutili dělat kousky, které byly nad jeho síly. A když je nezvládal, dostal facku od táty a máma se ho nezastala, aby ji její zuřivý (a stejně bezmocný) manžel také nezbil. A ten strach malého kluka a bolest nepochopení se Petrovi zahryzla do duše a nyní, v půl čtvrté ráno, zase po jedné hádce, když ho jeho žena, kterou si celý život pletl se svou mámou, definitivně nechala na holíčkách, je tato strašná bolest opět tady.

Bolest. Někdo jednou řekl, že my lidé (byl to mimozemšťan) se stále ještě vyvíjíme jen skrze bolest. Nyní, v nepřítomnosti válek, morových ran, divoké nás ohrožující zvěře, v dobách civilizovaných a umírněných, kdy na vše máme svá pravidla, normy a zákony (a na ten zbytek pojišťovny), staly se nám naše partnerské vztahy zdrojem

a příčinou vývoje a předtím ještě, zákonitě, bolesti. A tak bude tato malá knížka pojednávat nejen o lásce, ale často také o krizi vztahů, která je předpokladem a podmínkou jakéhokoli vývoje, ale kterou provází vždy bolest. Budu zde o bolesti hovořit možná častěji, než by leckterá harmonická a esoterická duše čtenáře nebo čtenářky chtěla. O té priznané, akutní bolesti, otevřené jako krvácející rána, ale i o té latentní, nepřiznané a mnohdy vůbec necítěné, jež pomalu otravuje naše vztahy a tím nás samé. Po několika desetiletích práce s lidmi a také po bezmála čtyřiceti letech mých vlastních vztahů, rozchodů, lásky i bolesti jsem přesvědčen, že máme-li se dostat do onoho vytouženého *pokročilého* partnerství, musíme nejprve zpracovat všechny závislosti, vyléčit dětská traumata a opustit nenaplněná přání, krásné, ale nefungující iluze a stud z našeho selhání. A jako vždy ten jediný způsob, jakým to můžeme udělat, je přestat s nimi bojovat a přijmout každou krizi a každou bolest jako naši součást, jako ten díl nás samých, který nás vede skrze naši nespokojenost k něčemu, co ještě neznáme, co je ale vývojově dál.

Říkám tomu „terapie objetím“ – tedy obejmout to, s čím bojujeme. Nebo ještě lépe, nechat se tím obejmout. „Terapie pevným objetím“ je výraz Jiřiny Prekop, velké dámy psychoterapie, která, ač českého původu, žije v Americe. Jednou jsem ji potkal kdesi na konstelačním kongresu v Německu. „Vy jste pan Bily? Jirina chce s vámi mluvit...“ mě zatahala za rukáv pohledná dívka, zjevně její asistentka.

„Fakt?“, řeklo mé ego, „Tak proč nepřijde?“ Ve skutečnosti jsem neřekl nic a poslušně jsem dívčinu následoval. Jiřinu jsme našli zabranou s kýmsi do rozhovoru, takže neměla času nazbyt: „Tak ty jsi ten člověk, co dělá rodinné konstelace v Praze,“ změřila si mě od hlavy k patě. Napadlo mě, že jsem si „velkou dámu“ nepředstavoval tak malou, ale oč byla menší, o to statnější. „To je hezké, potkat krajan. No, slyšela jsem o tobě a chtěla jsem tě vidět... Tak ať se ti daří!“ Tím byla audience u konce. Zůstal jsem tam stát a najednou jsem pochopil, co vše bych musel pustit, kdyby mě tato „příšerná“ matróna chytla a pevně, minuty, možná hodiny držela. Jakých očekávání, nároků, soudů a zklamání bych se musel vzdát. I já se musel starat o mámu, která svého prvního syna neuměla držet, protože novou situaci prostě neunesla. I já, namísto abych byl pevně držen, jsem to všechno musel vydržet. A tak jsem si později z mé „výdrže“ vyhrabal noru vlka-samotáře, do které se v případě zranění tak lehce mohu schovat. Už opět sám jsem postával kdesi ve frankfurtském kongresovém hotelu a měl jsem vlhko v očích. Když opouštíme naše závislosti, když odcházejí stará zranění, když se nám hroubí obranný krunýř, který jsme po desetiletí budovali, tak to prostě vždy strašně bolí. A protože jsem nezažil mnoho protipříkladů, tak se domnívám, že když to nebolí, tak to není ono. Prostě ještě nejsme na úrovni mimozemšťanů, kteří se vyvíjejí „jen tak“, úplně bez utrpení.

2. LÁSKA

Jeden z mých učitelů, Osho, o lásce často říkal, že ji vlastně ještě vůbec neumíme žít. Pokusím se jeho slova dát do nějakého shrnutí, a to s plným vědomím faktu, že jakákoli interpretace je v případě osvícených vždy trochu mimo. Ale budiž, takhle nějak to bylo: Vy vlastně ani nevíte, co je láska. Vaše láska je z osmdesáti procent závislost (*procentuální údaj pokaždé varioval, pozn. neosvícený Jan*). Vy jste závislí na svých představách, tužbách, a co je nejhorší, na svých nadějích. Proto tohle všechno zapomeňte. Vy se nejdříve musíte naučit, jak milovat. Na to jsou vaše milenky a milenci (*hezčí v originále: Your dates*) absolutně k ničemu, protože vám příliš připomínají rodiče, učitele a učitelky, do kterých jste se zamilovávali, vaši první romantickou lásku – prostě pořád někoho z dřívějšíka. A tak milujete stále a stále někoho jiného. A on nebo ona taky. Pokud se chcete naučit milovat, začněte něčím hodně vzdáleným. Třeba nějakou hvězdou. Vyberte si hvězdu a té vyznejte lásku. Cíťte to. Milujte ji a nečekejte, že ona jednoho dne udělá přesně to, co od ní

očekáváte. Že vám vaši „investovanou“ lásku oplatí. Ona to už dělá, pořád, celý ten čas. Naučte se to cítit, vnímat. Poslouchejte její lásku, když v noci září na nebi, chutnejte ji, vnímejte ji na své kůži, ve vlasech, v odlesku na hladině klidného jezera. Pak, když jste to praktikovali jistou dobu, přejděte k něčemu bližšímu. Třeba ke Slunci nebo k Měsíci. To už bude těžší – tam je kontakt užší. Pozorujte třeba, jak se Luna mění. A berte ji takovou, jaká je. Staňte se „lunatikem“, bláznem, úplně po okraj naplněným láskou. Nebo jako Slunce – zářícím, vyzařujícím lásku. Nebo to zkuste s mořem, s horou, s řekou. Ale teprve když zvládnete milovat řeku, teprve pak přejděte k rostlinám, třeba ke stromům. Až pak, to už je pro opravdu pokročilé, ke zvířatům, k některým nezávislým. Všimli jste si, že například kočka nikdy nepřijde, když ji zavoláte? Pes je závislý, kočka ne. Ovšem takový brouk je na procvičování vaší lásky ještě lepší. A možná že někdy za delší dobu, když už jste hodně procvičovali, to budete moci zkusit se ženou či s mužem...

JSI TEN JEDINÝ, JSI TA JEDINÁ

Když se poprvé zamilujeme, myslím tím tu první „velkou“ lásku, cítíme často, že bez něho nebo bez ni prostě nemůžeme žít. Krásné a tragické příběhy Romea a Julie, Tristana a Isoldy nebo Didony a Aenease nás v tom utvrzují, stejně jako tvrdošíjně se udržující teorie o druhé půlce duše (*soul mate*), kterou třeba ve světě hledat, najít a konečně a navždy s ní či s ním zůstat. Pokaždé, když slyším větu „On je

ten jediný/ona je ta jediná,“ vzpomenu si na mnoho rodiných a partnerských konstelací, které ukazují, že ten nebo ta jediný/á jsou vždy jen máma a táta. Ti jsou opravdu jediní ve smyslu, že máme vždy jen je, jedny rodiče. Partneři, i když to tak možná na chvíli vypadá, ovšem nikdy „jediní“ nejsou. Dáme-li nešťastné lásce („když ne tebe, tak raději nikoho!“) trochu čas, ukáže se to velice brzy. Kdyby Romeo a Julie spolu utekli třeba do Padovy a chvíli by se tam milovali, pak by Julie buď otěhotněla a stala se tou jedinou – matkou – pro své děti (a Romeo tím jediným otcem), nebo by toho po jisté době nechali, Julie by se vrátila do Verony a vzala si nakonec Parise. Romeo by po vzoru dnešních Italů chvíli bagroval turistky a pak by se oženil... a možná i rozvedl (já vím, že to tenkrát moc nešlo) a znovu oženil... A i kdyby spolu zestárli, a bůh-div-se žádný z nich neměl ani jednoho milence či milenku, byli by pro sebe jediní pouze ve smyslu „jen jeden, tento, a stačil mi“. Ale nikoli ve smyslu „Bez tebe nemohu žít, neboť jsi ten jediný.“

Takže můj první krutý závěr zní: Kdykoli si myslíme, že ten druhý je jediný, nejenže jde o omyl, ale my tím vlastně potvrzujeme, že v partnerovi* vidíme jednoho z rodičů. A to je ošemetná věc. Neboť – na rodičích jsme byli coby děti závislí. Velice často se ovšem stává, že od nich

* Nadále budu z důvodu čtivosti používat střídavě jen jeden, většinou mužský rod, tedy například „partner“ namísto „partner/partnerka“. Myslím tím vždy oba. Pokud budu mít na mysli jen muže nebo ženy, upozorním na to.

nedostaneme to, co potřebujeme. Nejde jen o lásku, myslím tím především důležitý pocit dítěte, že rodiče jsou velcí, a že se na ně dítě může spolehnout. To, že rodiče jsou něčím, o co se děti mohou opřít, není nezbytně podmíněno tím, že žijí spolu. I rozvedení rodiče mohou dát svým dětem pocit bezpečí, mohou je nechat zažít svoji vlastní „velikost“. To esenciální, co k tomu potřebují, je ovšem jejich vzájemná úcta. To platí samozřejmě i pro rodiče, kteří žijí spolu. Je to pocit (nikoli pouze myšlenka, ta nestačí!), že ačkoli mě ten druhý svým jednáním nebo dokonce rozchodem hluboce zranil, je to stále ten nejlepší možný otec nebo ta nejlepší možná matka našich společných dětí. Takové děti se potom můžou ať už fyzicky, nebo jen v pocitech volně pohybovat mezi oběma rodiči a vnímat je jako své nezměnitelné, neohrožené rodiče, na které na oba mají právo. Mohou se na ně spolehnout, mohou se o ně opřít, a to i tak, že o tátu se opřou v Aši a o mámu ve Zlíně.

Jenže když jsme byli malí, tak rodiče často nebyli velcí. A tím nám chyběli, což v nás vytvořilo jakousi černou díru, kterou se později, v pokročilejším věku, snažíme zaplnit. Vypráví se, že súfijská mystička Rabia, údajně velice krásná a nekonvenční žena, jednoho večera před svým domem cosi zoufale hledala. Lidé si toho všimli a začali se jí ptát, co hledá a zdali by jí nemohli nějak pomoci. „Ztratila jsem jehlu“, vysvětlila jim. „No, to bude těžké ji najít, pomalu se už stmívá, ale pověz nám, kde přesně si ji ztratila, víš, cesta je tu široká, možná kdybychom všichni

hledali tam, kdes ji upustila...“ „Přesně řečeno, upadla mi v mém domě,“ na to Rabia. „No a proč ji hledáš venku?“ divili se lidé. „No, venku je aspoň trochu světla, v mém domě je tma.“ Na to se jí lidé začali smát. „Ona už úplně ztratila soudnost, prostě se zbláznila,“ klepali si na čelo a chtěli už odejít. „Počkejte chvíli,“ zastavila je Rabia, „já nedělám nic jiného, než co děláte vy. Vy hledáte venku, ale ztratili jste to vevnitř. Vy hledáte teď a tady, ale ztratili jste to v minulosti. Takže hledáte a pokoušíte se najít někde, kde to prostě není.“

Tato krásná historka (od Osha) je příznačná i pro naše vztahy. Pokud v našem dětství vznikl jakýkoli nedostatek ohledně našich rodičů, většinou tedy především chybní rodiče toho opačného pohlaví, nelze tento nedostatek zaplnit současným vztahem. Ta černá díra v nás je prostě jinde, než kde se ji pokoušíme zaplnit.

Pokud nám tedy od partnera něco chybí, je nutné se zeptat, opravdu zpytovat naše pocity, co přesně to je. Chybí nám sex, tělesné dotyky, objetí, něžnost, fyzická blízkost? Tak jak to bylo s naší matkou? Chybí nám opora, síla, někdo, kdo rozhodne, kdo pomůže, na koho je spoleh? Jak to bylo s naším otcem? Chybí nám důvěra, že ti, koho potřebujeme, zůstanou, protože vztah našich rodičů také nebyl stabilní? To vše jsou příklady „chybění“, které mohou patřit někomu jinému, než partnerovi nebo partnerce. Jsou to často skryté závislosti, které s láskou nemají mnoho společného.